

KITÊBXANA HAWARÊ
HEJMAR

9

ELFABÊYA KURDÎ

Dr. Kamîran Hîî Bedîr-Xan

ÇAPXANA TEREQÎ
ŞAM
1938

BR. KL. 135. 7. 21

KITÊBXAN A HAWARÊ
HEJMAR

9

FONDS
ROGER LESCOT

ELFABÊYA KURDI

Dr. Kamiran Bî Bedîr-Xan

ÇAPXANA TEREQÎ
ŞAM
1938

Bi navê yezdanê pak

— 1 —

d a

d a d a d a d a
da da dada da da dada
dada dada dada dada
d a d a
da da dada

— 2 —

d a d e

d a d a d a d e
da da dada da de dade
dade dade dada dada
d a d a d a d e
da da da da da de da de

— 3 —

d a n e

d a n e n a n e
da ne dane na ne nane
dane dane nane nane
dada ne da na de dade
dade dada ne da dade

d a n e n a n e
 da ne dane na ne nane
 dane dane nane nane

—4—

n o n a d e
 no na de no na de
 no na de no na de
 ne da dade dade nane
 dade ne da ne ne da
 nane dada neda dane
 n o n a d e
 no na de no na de
 no na de no ne da

—5—

d i d e n a d e
 di de dide na de na de
 dide dide na de na de
 ne da dada na de nane
 no ne na ne no ne nane
 dane nane na de dide
 dane dide ne da no na de
 d i d e n a d e
 di de dide na de na de
 dide dide nade nade

—4—

d a j o d i d e

da jo dajo di de dide

dajo dajo dide dide

no na jo dajo no na jo no najo

dada dane nane no na de no nade

ne da, dide, na de. no ne na ne. no ne

nane no na de. no ne da. dade dajo

d a j o d i d e

da jo dajo di de dide

dajo dajo dida dajo dide

1 1 1 2 2 2

n a b e d i b e

na be di be nabe nabe di be dibe

na be na be dibe dibe

dade dade ne da dide nade dide dajo

na ne, no ne nane. no nade. bibe nabe

no ne da no nabe. bajo dibe

n a b e d i b e n a b e n a b e d i b e d i b e

nabe nabe dibe bibe

1 1 2 2 3 3

d i n a l e

di na le di nale di na le di nale
nabe dinale dibe dide dajo nade dada lo
nade bila mebe dibe dane dide lo
dajo, no ne nane. no nade. dide dibe

d i n a l e

di na le di nale di na le di nale
dinale dinale dinale

1 1 2 2 3 3 4 4

l i t e d a

li te da li te da li te da
te da, te ne da, dada dide dibe
dajo di na le di nale di nale
dajo lo lo lolo dide nabe di nale
no ne nane najo bajo dajo
dida ne dida nede bide nabe

ne nane ne na ne ne na ne ne nan e
ne nan e. nan e nan nabe bide dada
dade nane no nade neda dide nade dajo
nabe dibe di na le. lolo e lo e lo elo
elo nabe lolo e lo lolo elo bide lolo elo
bide, li te ne da. li te dide. li te na de

l i t e d a

li te da li te da li te ne da

1 1 2 2 3 3 4 4 5 5

b a r a n e

ba ra ne barane barane
ne ba ra ne. rabe. dade. ma la te
be re, bere ber e. nabe lolo bajo. ne na ne
ne nane. ne na n e. ne nan e. ne nane. nan e
nan. ba ra ne barane barane baran e barane
baran. li te da bibe rabe dada dade
dane nade. barane. baran e. baran
nane. nan e nan. di na le.
dajo bajo ba te. te ne da. te da.
ne da te. nane nan e
nan e. nan. barane baran e baran.
b a r a n e. ba ra ne. baran e. baran.
nan baran. nan. baran. nan. baran.
1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6

m a m o r a b e

ma mo ra be, mamo rabe, rabe mamo
da me. da te, me da. te da. da te.
dada dane da te te da dide no nade
ne da nane nan e nan e nan mame mam e
mam. barane baran e baran e baran.
mame mam e mam e mam. mamo dane.
dade dide rabe dane. no ne da. dide
li te da. li me da. li te ne da. lolo bajo.
bi te bibe, bi te re. bimire. nane nan e.
barane baran e. mame mam e. mamo
li me dide. li te na de. rabe bajo.

deda mine. deda min e deda min e.
deda min. min. min da te. da me. da min ne da.
m a m o r a b e m a m o r a b e
mamo rabe, mamo rabe barane. baran e
min nane nan e.

1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7

— 12 —

m a l a t e a v a
ma la te a va
ma la te a va, ma la te a va, mala te a va
ma la te. ma la me. ma la te a va. a va, ava
mala me. mala te. dada. dide dane
nade bide nabe dibe dajo bajo dinale dide
nale nane nan e barane baran e.
mame man e. mine. min e. mala te a va
mala te a va, mala te ava,
mamo li me da. mamo da te. ne da te ne da me.
m a l a t e a v a
ma la te ava mala te ava
1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7 8 8

— 13 —

y a m e y e
ya me ye ya me ye
ya te ye. ne ya me ye. ne ya te ye.
li ba te ye. li ba me ye. ba me nabe. ba te dibe.
mala te a va, mala te ava. mala te ne a va ye.
mala te ne ava ye. ya mine, ya min e
ya min e. mala te ye. ya te ye. ya mine. ya min e
ya min e. mamo rabe. mamo dajo. ne barane.

— 8 —

baran e, ne baran e. ya mine. ya min e. ya mine.
dada dide bide da ne, ne da me dajo
dinale dibare mebe. ya me ye.

y a m e y e

ya me ye ya me ye

1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7 8 8 9 9

— 14 —

b a v ê m e t ê .

b a v ê m e t ê bavê me tê

bavê me tê. bavê te tê. mêt e. nêt e.

ba tê. ba radibe. mamê me tê. dê tê. mamô
nayê. dadê ba te ye. mamô ba me ye. mamô

mêt e. mamô mêt e. mamô mêt e. mamô mêt e

mêt e. mêt. ya te ye. ya mine, ya min e-

ya min e. min e. min e. min. min da te. te da

min. dayê da te. te da me. me ne da te.

dada, dide. dare. dar e. dar e. dar e. dar.

mame mam e mam e. mam. barane baran e

baran e baran. bavê min e, bavê min e, bavê

min e. bavê min e. bavê min. min e. min.

ajotine. ajotine ajotine. ajotine. ajotin

bavê me tê. bavê te tê.

b a v ê m e t ê

ba v ê m e t ê bavê me tê

1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7 8 8 9 9 10 10

— 15 —

m a m o t i n e

m a m o t i n e m a m o t i n e

— 9 —

mamo line, bine, a nine, ne auine. a nine
anine. dibine, barane. dibine barane, dibine
baran e. lolo. nan nine. av nine. av ne maye.
nan ne maye. nan ne maye. barane ne maye
baran ne maye.

dada dade dane, no nade. dide. li me da,
dajo. bajo. nabe. dinale, dibêje, tê, dê, mê, ye
nêre mêre mêre mêre. nêre. ne nêre ne
mêre dine din e din e. ne nine. ne din e.

m a m o t i n e
ma mo tí ne mamo tine

— 16 —

n i n e h e y e

ni ne, he ye, nine heye belê heye. belê
nanê me heye, lê a va me nine. a va me ba
te ye. ava me ba te ye. hayê te heye, ne
hayê min nine, hayê me heye. nanê te heye.
nan heye. a va te heye, ava me nine. ava te
heye ? herê. belê. hayê me jê nine. berane.
berane. berane. beranê min e, beranê te ye,
beranê me ye. berane. berane. berane. berane.
nanê me ji te re ye. e ve nanê te. e ve nanê
te. nanê mine. nanê min e. nanê min e, nanê
min. min da te. te da me. te da min. ma te
ne da min? belê min da te. deri dade. deri
dadayi ye. mamê te ye. here bine. min a ni.
min ani. da te. here bajo. tijê ye? ne tijê ye.
herê tijê ye. herê tijê ye. mamo rabe barane.
mamo rabe barane.

n i n e h e y e
ni ne he ye nine heye

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

— 10 —

a v a m e s a r e

ava me sar e. ava te sar e. nanê te heye?
nanê me nîne. ava me heye. here nan, bine.
mala te ava be. ba tê. baran dibare. mamê me
tê. hevalê me tê. sibe ye, ba tê. êvare. êvar e
êvar e. êvar.

bavê te di mala me de ye. lê mamê te
ne hatiye. mamê te, brayê te. brayê te. hatiye.
navê te. bîne, dane. heye. nîne, nabe. here.
sibe. dusibe. sêsibe. ya me ye. ya te ye. min
diti, ditiye. te ditiye.

a v a m e s a r e

ava me sar e ava me sar e.

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

k i r a s ê t e y e

ki ra sé te ye kirasê te ye

kirasê min e. ne kirasê min e, belê kirasê
min e. ava kaniyê sar e. ava kaniyê sar e. kanî
lêbelê, anî, danî kanî, banî. bine, dîne dîn e.
ne hatiye. kirasê te heye. belê kirasê min
heye, ava kaniyê sar e. ava kaniyê sar e.

min da te. te ne da min. mamô kirasên
me dide me. kirasê me nîne. dê, bav, bra,
mam. mam, dê, bra bav. min anî. te anî. me
anî. min di, min dit. ev e. ev e ev. brayê
min e. mamê te ye. bavê te ye. brayê min e.

k i r a s ê t e y e k i r a s ê t e y e

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ç a v ê m e h e n e

ça vê me he ne. çavê me hene
çavê min heye. çavê te heye. mamô
çima tê. mamô ne hatiye. yeke. yek e. se ye.
çare. çar e. yek. çavê min têre. çavê min
têr e. nanê min nine. min nan heye. heye ko
bê nan maye. meçe. diçe. here. bine. ani.
dide. bide. nade. kanî. min nan ani, da te, te
nan ani da min. dada dide dane dide. no
nade. belê dide. kê da. min da. min ne da.
bavê te da min. dê nanê te ani. here kaniyê.
çire ne hat?

ç a v ê m e h e y e
ça vê me he ye çavê me heye
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

c e l a l e

ce la le celal e. delale. delal e. delal e.
cihê min çak e. cihê min çak e. ne rahete.
canê te rahet e. canê te rahet e. rahet. ava me
ne sar e havîn germ e. min nan ani, lê av
ne ani. dranê min têşe. ava kaniyê sar e.

y e k d u
yek, du, sê, çar

min du nan ani ne. te du kiras ani ne;
ev avek ani. ev ne mala min e. mâla min
nine. mala te heye? belê mala min heye.
derî dade. dê nan dide me. min nan da te.

mamo bajo. êdî nabe. dê dinale. şêr şêr e. çî jin e çî mêr e.

celal e. delal e. here. bîne. bajo. menale. av sar e. brayê min ne hat. brayê min mir. baran dibare.

— 21 —

y e k û d u

yek û dido dikin sê, dido û dido dikin çar. bavê min rahet e, bra û mamê min çûne bajêr. çî dibêje? bavê wî iro hat. di mala me de kes nîne. kî dibêje ko ez ne rahet im. jî min re av û nan bîne. here ban bike.

n e f ê k î y e

fi re he firehe fireh e. fincane fincan e firehe fireh e. belê fêkî ye. nanê me çak e. here jî min re nan bîne. ev mal fireh e. mala me fireh e. çûk difire. balafir jî difire. lê hesp nafire.

yek û dido. av û nan. dê û bav. bav û bra.

— 22 —

b a r ê m i n g i r a n e

barê min giran e. genimê me îsal çak e em gî kurd in, kurdistan erdê me ye. em

hej kurdistanê dikin. li havinê dinya germ e
fro dinya germe,

m e m û z î n

mem û zin kurd in. hespê min spi ye.
ava kaniyê çak e. bavê min mezin e. lê brayê
min piçûk e, kurê mamê min ê delal, kurê
mamê min ê mezin. sê û çar dikin heft, heft
û du dikin neh.

b a r ê m i n g i r a n e
barê min giran e

— 23 —

ş ê r m e z î n e

şêr mezin e. şev dirêj e. sêv şîrîn e.
sêv şîrîn e. keça min nîne. min keç nine. mêr
mezin e lê jin kiçik e. dar kesk e lê ne bilind e
ev mal mezin e lê ne gelek spehî ye. mala
te ji mala min mezintir e. brayê te li kû ye?
brayê min çû gund, îro naye. dê gelek pîr e
ev jinik kirêt e lê gelek şêrîn e. hesp reş e
lê mehînsî ye. nanê te ji nanê min spitir e
şev keleha mêra ye. mala te her bi ronahî ye.

h e r e w e r e

here were were lo. lolo were. keçik
ciwan û spehî ye, bavê min gelek westa ye,
brayê min digel bavê min çû, çûk li ser diwar e
were hir. kurdistan welatê kurda ye, di dinyayê
de deh milyon kurd hene.

h e r e w e r e here were

— 14 —

e v p e n î r e

ev penîr e, ew pîvaz e. petate tamdar e.
pencere fireh e. derî ji pencerê mezintir e
havin hevalê belengazan e.

q e l e m a t e

qelema te dirêj e. ev kursî qahim e. min
mala te ne dit. ev hesp qelew e. lê ew mehîn
ne qelew e. belê tamdar e. qelî bitam e.

ez te dibînim, te ez dîtîm. hevalê min
gelek qenc e. di mezela min de maseyek heye.
tu ciwan î. lê brayê te ne ciwan e. destên min
paqij in. lê destên te ne paqij in.

q e l e m a t e qe le ma te

e v x a n î y e e v a x a y e

ev xanî ye. xanî mezin e xanî û dar
bilind in. ev xanî mezin e, lê ne gelek spehî
ye di bexçê de darek heye. Dêya min gelek
pîr e. hevalê min tucar ne rahet e. di xanî de
maseyek heye. hesp reş e lê mehîn spi ye. ev
porzer û çavheşin e. gurgîn di destê de bû. ez
di mezelê de bûm.

x w e xwe

bixwe xwarîn, vexwarin, ava. gundê me
xweş e ez tu. mala me di taxa kurdan de
ye. min têr xwar, ez dixwim, xweha te ne li
mal e? belê li mal e, lê brayê min ne li mal e

min piyanek ani. kursî di bin masê de ye.
bavê min digel brayê te çû.

ez dixwazim. tu dixwazî. ez wê dibinim
nû ye lê gelek kiçik e.

brayê min hespekî difiroşe lê xweha min
pezekî difiroşe.

e v x a n i y e x w e ev xani ye xwe

— 26 —

gund fireh dergevan balafir balafir
deşt çiya çem av bra sto stran
stêr deng reng fêd

dada dade dane nade no nade dide. li
te da. baran e. mamo rabe. mala te ava ya me
ye. bavê me tê. mamo ditîne. nine heye. ava
me sar e. kirasê te ye. çavê me heye. celal e
yek dido. yek û dido. barê min giran e. inem û
zîn. şêr mezin e. here were ev penîr e. qelema
te. ev xani ye.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 30 40
50 60 70 80 90 100 1000

a b c ç d e ê f g h i i j k l
A B C Ç D E Ê F G H I Î J K L
m n o p q r s ş t u û v w
M N O P Q R S Ş T U Û V W
x x̄ y z
X X̄ Y Z

ava, av, nav, bav, çav, gav, xav,
tav, afir, adan, agah, agir, alisor, zîn,
dîn, kîn, badev, bagore, bajar, balgih,
car, cehnî, carna, kar, dar, bar, sar, car,
çar, ar, aş, baş şaş, kaş, rê, dè, bè, tè,
cih, cirîd, civîn, ciwan, ciwanî, çav,
çandin, ra, rê, reyîn, rast, rabûn, raketin,
rûniştin, hindav, hindik, ran, nan, dan,
lan, hiri, stiran, jenandin, jêr, jêrin,
jorin, jajîron, jêhatî, jêkirin, kajik, kelêz,
kezeb, kew, komel, kom, sor, kor, jor,
dor, bor, tor, kopal, korin, latik, legen,
lehi, latdan, lam, lavebêj, lebat, lewçe,
lewitîn, lêkanin, livîn, şer, ber, ker, der
şêr, her, zer, ser, şer, ter, maç, mencil,
mersef, merdiyaq, mihrivan, mijane,

mitrib, mizgeft, moran, mal, kal, xal,
çal, xwar, kar, mûçing, nefel, neh, nepi-
xîn, neq, neperûşk, nêr, nêrekew, nêr-
giz, nêçîr, nêçîrvan, nik, nivîn, jêr, têr,
kêr, bêr, nêr, mêr, şêr, pêl, pak, paqij,
pehewan, perde, perdedar, pesar, pêxas,
pirçe, pirç, qaf, qasid, qelem, sîr, şîr,
bîr, tîr, mîr, qermîçek, qewitîn, qitik,

rehwal, rijan, rind, rûn, ser, sari, sax, saxî, sencol, ser, serin, serseran, kum, kûr, kur, gul, stro, stî, sto, suwar, stêr, stran, şeş, şeşxane, şêr, şer, şeng, şikes. tin, şil, şandin, şev, xwe, bixwe, vexwe, mexwe, xwar, vexwar, xwarin, xanî, têr, ûşî.

— 28 —

fêkî fen filan find firax fêris
 fêrbûn fek fasûlî fehêt felitadin feqîr
 felhîte felîşin felqandin felat fetandin
 germ şerm nerm çerm term ûzer
 vebirin vekirin vemirin we wan were
 wergirtin wext wergirtin stî stô xwe
 biywe spî sto bra stûr stêr stûn
 spîndar spêde vexwe xebat xebatker
 xavik xerabî xwêk yek yar yekane
 yekşemb stêvlok stîrî sto stewr zana
 zanîn zebeş zayîn nezan zerik zirav
 zerdelû ziaker zirav zuwa zuwakirin
 lewçe lebat agah bajar jenandin mi-
 jane latîk xwe bixwe pêl hewş tewş
 pel qermîçek stêr şaş baş laş aş şa
 fêkî fanûs enî çav we wan xwe bixwe
 were ev ew vî wî bra braştin rehwal
 ciwan ciwanî serseran serçavan maî
 nabe axa axa xeyidîn xeyidîn bine

ketin qelem no ne mam nan dan
şandin rêkirin ketin çûk ga çêlek
kuştin girtin berdan serdan derdan

hesp bizin beran rê çiya zozan ger-
miyan gund bajar yanî dibistan şagirt
mast nan goşt xwê xwişk xwey xweh
bra pismam dotmam bapîr dapîr
xwezûr xweş xweştir heşin kesk dar
ber çem zîn de sor bav ar şaş tor
bra zer mal jêr şîr şar kum spî
gerin mêr tav bar nîr şîr stîrî bra
nan tor nêr girtin tewş stûr serdan
mêr kar çal braştin bra stêr stûr
stûn term av zîn kar rê ran nan
sôr tor ber ker der sto gul kur latik
xwesû lam dehbe mêr cih anîn xweş
par pêrar.

— 29 —

av Av Avahî Ar Adar Anîn Aza Agir bav
Bav Bar Ban Bağ Bawer Berx Beyar tav
Tav Têr Ta Tîr Tihn Tîrî Tenik nav Nav
Nan No Nêr Nine Neh Nêzik Nine Tîr
Avahî Berx Av Bav Tav Neh Adar Bawer
Tihne Nine Anîn Ta Nêzik Beran Avî dar
Dar Danîn Deng Deh Dil Dem Derî ger

— 19 —

Ger Gol Gotin Gav Govend Gol Gund sax
 Sax Sar Ser Sor Sir Sing Sed Sehitî şa Şa
 Şeş Şin Şek Şabûn Şepal Şev ra Ra Rê Rû
 Reng Rind Rûs Rêl Ran Dar Ger Sar Şeş
 Kund Deng Reng Sor Sir Şeş Rêl Govend
 Gotin Ser Sing Şev Şepal Adar Anin Bav
 Tir Neh Berx Adar Anin Gotin Şaş Aş Ber
 Berx Dergevan Ditin Deh Deng Gol.

— 30 —

mal Mal Mar Mirin Mam Min Masi Mamir
 kar Kar Kirin Kedi Keftar Kej Kek Kin can
 Can Cih Cil Cem Ceh Cehni Cemed Cot çak
 Çak Çek Çar Çare Çav Çil Çem Çeleng Mal
 Kar Can Çak Cem Kirin Masi Kej Kedi
 Cem Çem Masi Mirari Mifte Mar Cehni
 Avahi Baran Bra Tirî Nan Gol Sax Deng
 Dran Şeş Çem Cem Cehni Berx Keftar Sêv

—*—

egid Egid Ez Ezman Enî Erd Ev Ew
 Evraz lam Lam Ling Lat Lêv Lan Laş
 Lûle Lori fehêt Fehêt Fêki Firset Firavin
 Fêd Firax jar Jar Jor Jêr Jêrin Jan
 Jêhati Jin Jin her Her Heşt Heft Hinde
 Heşin Heta Egid Lam Fêki Jor Heft He-
 şinati Ling Firavin Lêv Firax Hirç Lori
 Avahi Berx Tirî Neh Bawer Dar Gol Sor
 Şin Şeş Can Dot Keftar Çem Cil Can Heft
 Firavin Masi Kek Bra Nan .

— 31 —

qenc Qenc Qelem Qir Qolinc Qrên Qimet

— 20 —

Qwit par Par Pere Pir Penir Pê Pirpar
 Pirç vaji Vajî Vir Virker Vên Vêca
 Vêketin war War Were Wek Wekil
 Wergirtin Westa Qenc Pere Vaji Wek Pere
 Vêca Qimet Vêketin Par Pirç Firavin Vir-
 ker Westa Cot Keftar Cot Cil Bawer Heft
 Berx Neh Heşt Avalî Cotkar Avalî Bar
 Tiri Nan Danin Deng Gol Sing Ré Gotin
 Keftar Mifte Law Evraz Firax Jêrin Kedi
 Ceh Şa Şek Rind Berx Gotin Şev Şirani
 Sor Ser zad Zad Zer Zêr Ziv Zend

Zanin Zman Zû yek Yek Yari Yekiti
 Yazdan Yekşemb Yazdan xef Xef Xwe
 Xwarin Xwestin Xweş Xweh Xwê Xurt
 in În ilm Ilm inkar Inkar xeyret Xey-
 ret ol Ol ode Ode ûşi Üşi umîd Umîd
 usûl Usûl ûzer Üzer Qenc Pirpar Pere
 Vaji Were Wergirtin Vêketin Vexwarin
 Adar Agir Bav Tiri Nan Dar Gotin Sed
 Şev Şev Reng Gund Mal Kirin Cehni Çem
 Firavin Firax Eni Sêv Tirşik Zêr Ziv
 Xeyret Ol Üşi Bra În Inkar Sto Bra Stêr
 Stûr Stran Mam Dê Wergirtin Westa
 Dani Cih Kirin Xweş Zend Yazdan Jêrin
 Nav Cot Stran Heşt Evraz Ezman Zman
 Zend Zin Zêr.

— 32 —

Navê min Gurgîn e. Zin dotmama min e.
 Îro دنیا sar e. Darên dibistanê bilind in.

— 21 —

Kumê min spî ye, lê kumê te reş e. Brayê
 min ji min mezintir e. Ez şaş bûm.
 Ezman teji stêr e. Rizo hatiye girtin. Şêr û
 piling dehbe ne. Nanê min hindik e. Ez birçî
 me. Mamê min ne li mal e, lê dotmama min
 li mal e. Bavê min îro ji bajêr tê. Ezê sibe
 bi brayê xwe re herim gund. Gundê me ne
 gelek mezin e, lê ez hej gundê xwe dikim.
 Şevêdî mêvanek hati bû mala me, lê ew
 gelek rûneşt. Sinem û Perixan xwişkên hev
 in û Tacin brayê wan e. Nan û penîr û hinik
 pîvaz hevalên rêwingîyan e. Roja îne em na-
 çin dibistanê lê em diçin cem dê û bavê
 xwe. Heke du zelam ji hev hez dikin xwedê
 jî ji wan hez dike. Mezinahî bi zanîn û xebatê
 ye, cihê xebatê ya pêşin dibistan e. Em hej
 dibistanê dikin, ji lewre em hej welatê kal
 û kalikên xwe dikin.

— 33 —

Min ji bavê xwe re kaxezek nivisand û
 jê re da zanîn ko ezê sibe xwe bigehînim
 wê derê. Xwedê û herkes hej mirovên paqij,
 xebatker û xweybext dikin. Tifing û xencer tinê
 îşê miletan nagehîne serî. Yê ko hej welatê
 xwe dike, hej zanîn û mêranîyê jî dike. Mêranî
 bê zanîn, zanîn bê mêranî nivnîv e. Kurd
 hej zanîn û mêranîyê dikin, ji lewre ew jî
 tiştên nivnîv hez nakin.

Zerdeşt, seydayê knrdan ê mezin gotiye:
 texmînen rast û qenc bike, راستی û qenciye

bibêje, di kirina xwe de ji testên rast û qenc bike. Disa Zerdeşt gotiye: ji dinyayê de rêyek heye, ew ji rêya rastiyê ye. Em kurd dibêjin : Derew dijminê Xwedê ye.

— 34 —

Gundê me : Gundê me, gundeki spehî û ava ye. Gundê me de sih mal hene. Li dora gundê me de bexçe û zeviyên fireh hene.

Kaniya gundê me di teniştê girekî de ye. Ava wê kaniyê gelek sar û şirin e. Aliyê rohelatê gundê me de rëleke mezin û xemilandî heye .

Çêreya gundê me di aliyê nivroyê de ye. Gundê me de hêj dibistan nîne, lê hêvîya me heye ko di vê havinê de dibistanekê dê bête danîn.

Mala min : Di mala min de du mezel hene. Mezelên mala min fireh û bironayî ne. Di her mezelê de du pencere û deriyek heye. Li ber mala min bexçeyek heye. Li pişt mala min metbex û kozika mirîşka heye. Ava me ji kaniya gundê me tê. Di vê malê de, ez bi dê û bavê xwe re rûdinim.

Ava Dicle û Ferat : Dicle û Ferat du avên mezin in. Kaniyên wan di çiyayên Kurdistanê de ne. Ferat ji Dicle mezintir e, lê birha ava Dicle ji a Feratê xurttir e.

Hesp : Hesp heywanekî kedi ye . Ez gelek hej hespan dikim. Suwarbûna hespan gelek xweş e. Hespên Erebianê binavûdeng in. Nik mamê min du hespên spehî hene. Roja inê ez û pismamê xwe emê li hespan suwar bibin û emê herin gundê braziyê xwe.

Çiya : Çiyayê me, çiyakî bilind û fireh e, bi dar û ber e. Di vî çiyayî de her dehbe hene, weke hirc, gur, piling, pezkovî, roví, û keftar. Di navsera wî çiyayî de kanîke mezin heye, ava wê pir sar û zelal e. Zinar û tehtên wî çiyayî gelekî bi heybet in. Di havînê de zozanê me ew çiya ye.

Heywanên kedi û kovî : Heywan du texlît in kedi û kovî. Pezê spi û reş, dewar weke ga û çêlek; hesp, hêstir, ker, mirîşk heywanên kedi ne. Piling, hirc, şêr, mar, keftar, gur, torîk, evor, roví heywanên kovî ne, ji wan re dehbe ji tê gotin.

Sal û demên salê : Di salê de sêsed û şêst û pênc roj hene. Sal dike duwazde meh. Heftê dike heft roj. Di salê de çar dem hene, buhar, havîn, payiz û zivistan. Buhar dema xweşî û kulîlk û giya ye. Havîn dema germê û xebatê ye. Payiz dema cot û kara zivistanê ye. Zivistan dema berf û baranê ye.

Gola gund : Nêzîkî gundê me de golek heye. Ew gol gelek mezin û kûr e. Di wê golê de masiyên baş peyda dibin. Masîvanên gund, ji golê masiyên spehî digirin û di gund de difiroşin. Carna em di wê golê de sobayiyê dikin. Herwekî ew gol mezin e, gava bayê xurt tê, pêlên mezin lê radibin.

Di buharê de xelkên gund, li ber lêva golê de, ji xwe re digerin û zaro dileyizin. Zivistanê de ava golê diqerise û qeşa digire û zaro ser wê qeşayê xwe xîz dikin.

Tipèn çapè ên hûr

a b c ç d e ê f g h i î j k l
m n o p q r s ṡ t u û v w
x ẋ y z

Tipèn çapè ên gir

A B C Ç D E Ê F G H I Î J
K L M N O P Q R S Ṡ T U
Û V W X Ẋ Y Z

Tipèn nivisandinê ên hûr

*a b c ç d e ê f g h i
î j k l m n o p q r
s ṡ t u û v w x ẋ y z*

Tipèn nivisandinê ên gir

*A B C Ç D
E F G H I J
K L M N O P
Q R S Ṡ T U V
W X Ẋ Y Z*

Nivîsandin

na no dê di ap lê rê du

na no dê di ap lê rê du

hê yê pê li çê

hê yê pê li çê

ba de nan mem jin

ba de nan mem jin

dor kani qelem rez rêz

dor kani qelem rez rêz

can çûn zin ol xwarin

can çûn zin ol xwarin

şeyret fêki ev têr digel

şeyret fêki ev têr digel

ser şer bûn du enî

ser şer bûn du enî

were nîne berx heval

were nîne berx heval

Bavê min

Bavê min çî havekî qenc e; ew gelek hej min dike û ez jî gelek hej wî dikim. Sibehi ew diçe ser karê xwe. Berî ko ew bi rê keve, tê min maç dike û dilê min xweş dike. Heta rojavayê ez wî nabînim. Bavê min ji me re dixebite. Gava bavê min jî xebata xwe vedigere, tê mal, li derî dide , em pê dihesin. Ez û dê û xwişka xwe, em radibin derdikevin pêrgîna wî. Hema ko em pêşberê hev diqevînin, em dibêjin :

Wey bavo tu î, tu bixêr hatî, tu serse-
ran û serçavan hatî!! Paşê em diçin destên
hev û xebatên xwe ên dibistanê kit kit jê re
dibêjin, Bavê me jî, me maç dike û dilên
me hemîyan xweş dibe.

Dêya min

Dêya min a dilovan, tu xweşiya dil û
çavên min î. Tu nizani ez çi qas hej te dikim.
Tu jî min re, hertişt î. Te ez bi şîrê xwe xweyî
kirime. Di dirêjiya şevên zivistanê de, tu li
ser landika min de mayî !!

Gava li min sar dibû, te ez bi pizî û
pêsîra xwe germ dikirim. Rabûn û rûniştin,
rêveçûn û axaftin min hemî jî te girtine. Gava
ez nexweş diketim ma ki bala xwe dida min
û li min miqate dibû, ma dîsa ne tu bû î ?

Erê dadika dilovan tu bû î . Ji her hal
û lebtên min tu dizani min çî divê. Her halên
te spehî û şêrin in. Min divê ez te her gav
bibînim û tucar jî te veneqetim.

Ez diçim dibistanê

edi handine

Dema dibistanê hatiye. Dibistana me deriyê xwe dê veke. Ji nû ve emê bibin hevalê kitêb û defterên xwe. Sala pêşin xwendin û nivîsandin ji min re hinek zehmet bû, lê îsal ezê xweş û sivik bixwinim û binvisim. Di ~~vêşinê~~ ^{veşinê} de, ger û leyistin xweş bû, di çaxê dibistanê de ji xebat, xwendin rind e. Dê û havê min divê ji xebata min û ji pêşveçûna zanina min kêfxweş bibin.

Îsal kitêbên nû dê bikevin destê min û ezê tiştên hêj nebihisti dê bibihîsim û nedîtî dê bibinim.

Ezê sibe bi zanin û karîna xwe dê bibim xebatkerê avahiya welatê xwe. Cotkar bi cotê xwe, xebatker bi destxetê xwe, leşker bi şûr û tîfingên xwe arikarê welatê xwe ne, ez jî bi zanîna xwe arikariya welatê xwe ê delal û spehî bikim.

Ev tiştê xweş, arikariya welêt bi zanîne çêdibe, zanin jî, ji dibistanê tê girtin; ko wisa ye ezê bi hevalên xwe re dê bibêjim. :

Her bijî dibistana delal.

Şagirtêkî qenc

Gurgin zarokekî heftsalî ye. Ev du sal in diçe dibistanê. Her roj, ew sibehî ji nivîne radibe, û xwe pêk ditîne. Berî her tiştî ew dest û rûyê xwe dişo, porên xwe şeh dike, dranên xwe bi firçe difirikîne, cilên xwe diweşîne û li xwe dike.

Piştire ew kitêb, defter û qelemên xwe dide hev û dinêre ko tiştêkî xwe ji bîr neke û çavên xwe li nivisandîna xwe digerîne, heta ko tiştêk jê kêr nebe û ko kêmasîyek tê de dibîne, wê rast dike. Êdî Gurgîn demçûna dibistanê xweş nas dike û gava dibîne ko hê zû ye, dersên xwe dişa carek an didowan dixwîne. Berî çûna xwe ew tê destên dê û bavê xwe û xwişka xwe a biçûk Zin maç dike.

Gurgîn di dibistanê de zarokêkî paqij û jir e. Gurgîn tucar bi hevalê xwe re pev naçe, ji tukesî re xeberên xerab nabêje û di dersxaneyê de bala xwe dide dersa xwe. Dê û bavê Gurgîn û mamosteyên wî ji wî xweş in.

Dapîr

Dapîr li zivistanê, nêzikî tîfîkê de û li havînê li tenîştî pencereyê de dirûne. Destên wê her dilivîn, an hiriyê dirêse an bi singikan goran çêdike. Ew ji xirocîrê hez nake. Kengê hon rahet nasekinin, dikin qîr û vîr û hon wê aciz dikin, diênire û li we diporîne. Lê dapîr çîrokên spehî dizane û ji zaroyên qenc gelek hez dike.

Gava ji we re çîrokan dibêje, çiqas keyfa we tê û hon dilxweş dibin. Zaroyên qenc dapîrên xwe tucar aciz nakin û her qedrê wê digirin.

Zarono

Zarokê min ! Bi şev zû raze û sibe zû

rabe, da ko cendekê te rahet û nerm bibe. Kengê ji xew radibî, sivik dest û rûyê xwe, dev û guhê xwe, pak bişo û pora xwe şeh bike. Paqijî xweşiya bedena te ye, Ji paqijan herkes hez dike.

Dema tu hazir dibi, here destên dê û û bavê xwe. Çiqas bêtir tu hej wan biki û guh bidî wan, tuê linik wan û linik hemî kesan biqedr bibî. Di rojê de, dibistana xwe de, guh bide seydayên xwe û bi dersen xwe mijûl bibe.

Piştire bi hogir û hevalên xwe re bileyize. Divê zaro hem bixebitin, hem bileyizin. Êvarê dema tu hatî mal, dersa xwe hînbibe, wezîfa xwe pêkbîne, bê zanîn û çêkirina wan menive. Cil, qitêb, qelem û defterên xwe dane cihê wan û bi intizam be.

Sinema Piçûk

Sinem keçikeke piçûk û şêrîn e. Her sibe bavê wê diçe xebata xwe û ew bi dêya xwe re li mal dimîne. Çiqas ji destê wê tê di şuxlên malê de, arikariya dêya xwe dike.

Gavê dêya Sinemê tiştên xwarinê pêk ditîne û dipêje, Sinem bi xebatên piçûk arikariya dêya xwe dike û li kulîlkên bexçeyî, bi misinê xwe ê kiçik avê direşîne. Sinem bi her tiştî arikara dêya xwe ye. Sinem gelekî bala xwe dide çîçikê mirîşkan ji bo ko kitik wan nexwin. Gava Sinem ji derve dengê kurkê dibihise, hema derdikeve, bal ve diçe û li dora xwe mêze dike û dibêje :

— Gelo tiştik li wan qewimiye?

Sînem, êm û ava wan dide wan. Bî vê xebatê Sînem ji aliki, arikariya dêya xwe dike û ji aliyê din, dilê xwe geş dike. Gava bavê Sînemê ji karê xwe tê mal, ji keça xwe dipirse :

— Gelo te arikariya dêya xwe kiriye?
Sînem lê vedigerîne û dibêje :

Belê bavo, min bi her tiştî, li gora piçûkahiya xwe, arikariya dêya xwe kiriye. Bî vê gotinê dilê bavê Sînemê xweş dibe û westabûna xwe ya rojê ji bir dike.

Gîsinê Zingargirtî

Gîsinek hebû ko ji mêj ve pê cot ne kiri bûn. Di bin berf û baranê de ew gîsin zîngar girti bû. Êdi kesi nikarî bû, lê bimeyîzîne, hewqasî kirêt bûbû. Gîsineki dî, ko her ro dibirin cot û pê dixebitîn dibiriqî

Rojekê, gava gîsinê paqij ji cot hat, hevalê wî ê zingargirtî jê re got :

— Tu dibînî halê min, ez çiqasî kirêt bûme, êdi kes li min nanêre, ma em her du ne ji yek hêsinî hatine çêkirin? Çima tu hewqas dibiriqî û delal î û ez hewqas kirêt im. Gîsinê paqij lê vegerand :

— Gotina te rast e, em her du ji yek hêsinî ne, lê tu ji mêj ve ye naxebiti, di cihekî de bi rahatî rûdinî, zingarê avêtiye te, lê ez tim di xebatê de me, ez tim di cot de me, niho ji tu li vê derê rûniştîyî û ez ji xebatê tîm. Biriqandina min ji xebatê ye.

Roja Dibistané

Îro dêya Gurgîn kurê xwe zûka ji xew rakir û jê re got :

— Rabe kurê min ! iro roja dibistanê ye !

Gurgîn bi dilxweşi ji cihê xwe rabû û çû ber sùlava avê. Gurgîn zarokekî paqij e, dêya wî gelek jê hez dike. Beri ko here dibistanê, dêya wî ew maç kir û got ;

— Kurê min, di rojên betlaneyê de, tu gelek lehisti bûyi, niho ji, di rojên dibistanê de zehf bixebite, bi mamoste û hogirên xwe re biedeb û nazik bibe Gurgîn biedeb selavan li momosteyên xwe dike û li hevalên xwe bi çavên geş mêze dike û selavan li wan dike. Gurgîn û hogirên wî gelek dilxweş in, hemî hej dibistanê dikin.

Cotkar

Rojhelat e, mame Tacin diçe cinîna xwe. Mer û tevrên wî, li ser milê wî ne. Bi kêf û dilxweşi cinîna xwe dikole. Hevind ji diçe dibistana xwe û her ro di rê de, rasta wî tê. Hevind selavan lê dike û dibêje :

— Mame Tacin, roja te xweş be !

Mame Tacin pê dilxweş dibe, selava wî lê vedigerine. Hevind zarokekî bijir e, qedrê cotkar û ketkeran digire. Mezinahiya mirovan bi xebatê ye

Meha Gulanê

Meha Gulanê, meha salê a çêtire. Gulan meha kulilka ye, her texlit kulilkên bireng tê de hene. Êdi serma namine. Xelk cilên stûr dertêxin, ên tenik werdigirin. Meha gulanê de, mêrg û çıyan de em digerin. Cimşik û belçim ter in . Dar kesk û heşin in û pelên wan nerm in. Dar bi kulilkan teji ne û hewa ji bihna wan bihndar e. Sala ko hewa tê de xweş û bijûn e, di wê salê de fêkî û zad gelek dibin. Çûk hêlinên xwe çêdikin û hewa ji deng û stranên wan teji dibe.

Çend gulçiçekên spehî biçinin û bikin diyarî ji dê û bavên xwe re, ji ber ko dê û bavê we jê hez dikin. Ezê ji xwişka xwe re ji qevdek gul û rêhan bidim, lê ew ji gelek hej wan dike.

Sibeha Sînemxanê

Sînemxan keçikeke paqij û nazik e . Her roj zûka ji cihê xwe radibe û diçe ber sûlava avê, dest û rûyê xwe bi av û sabûnê dişo, piştî selavan li dê û bavê xwe dike. Di şuxlên malê de ew arikariya dêya xwe dike û cilên brayê xwe ê biçîk lê dike û pê dileyize. Di wê gavê de, dêya wê xuriniyê pêk tîne. Sînemxan digel dê û bavê xwe tê mezela xwarinê û bi wan re xuriniya xwe dişkine.

Xuriniya wan, ji şîr, penîr, nan, hêk û çayê hevedudani ye. Sînemxan bi rêz û edeb dixwe û di cûtinê de, lêvên xwe jêk ve nake

û cilên xwe qirêj nake. Piştre ew diçe dibistanê.
Di rê de, wek zaroyên bê rêz û edeb naleyize,
rast birast diçe rêya xwe.

Girgiroka Pîrejînê

Zivistan e, dinê sar e, baran hûr, hûr dibare. Rê kaş e û herî ye. Pîrejînkê cilên kevn wergirtine, girgirokek daye pêşîya xwe û berê wê daye evrazê. Tiliyên wê ji sermayê qufîline, pêyên wê axê nagirin û jê dişemitin, dikeve nav heriyê de û nav de digevize; hingî radibe disa dikeve; nikare rêve biçe dimine cihê xwe de. Çend zaro bere diborin; yek ji yên din re dibêje :

— Geli zarokno werin; da em arikariya wê pîrejînê bikin !!

Zaro lê vedigerînin, dibêjin :

— Baş e !

Zaro lê tèn hev û gigirokê didehifînin, bi hewa dixin û dibin serê kaşî. Pîrejîn gelek dilxweş dibe, bihna wê derdikeve û li zaroyan dizivire û dibêje :

— Geli zarono !! Xwedê ji we razî be; herwekî ez îro ji we razî bûme, û we ji dê û bavên we re bihêle !! Zarok destûra xwe jê dixwazin û berên xwe didin mala xwe.

Silka Mezin

Gundiyeke silkek mezin ji zeviya xwe hilkir. Silk gelek mezin û spehî bû, xwest bi wê keyfa mir xweş bike, ew silk jê re anî.

Mîr ne destvekirî bû, lê ji ber dilxweşiya gundiyeî xwe carnan tiştin pere dida wan. Kengî silk ji mîr re bir mîr kenî û ferman kir bila ji wî re sed zêran bidin. Axayeki dewlemend û qasê dewlendiya xwe destniçandî kengê camêriya mîr seh kir ji xwe re got :

— Ez ji dê hespê xwe ê baş ji mîr re bibim, mîr ko ji bo silkekê sed zêr dan, Xwedê dizane ji bo hespê min ka wê çiqasê bide. Hema hespê xwe ê spêhî û beza destkêşî mala mîr kir û çû nik mîr û jê re got :

Mîrê min ê giran ! Xulamê te hîvî dîke tu vî hespî ji xwe re qebûl bikî :

Mîr qesda axayî rind sehkir, jê re got :

Ez hespê te qebûl dikim û ezê henberê wî tiştê weli bidim te ko bi du behayên hespê te ji min re hatiye. Mîr ferman kir û ew silk jê re dan.

Mîr û Xanî

Çawe em dizanin Ehmedê-Xanî yek ji şairên me ê mezintir e. Memozîna wî di dinê de binav û deng e. Mîrê Botan gelek qedrê Xanî digirt û hercar vedixwend nik xwe. Lê Xanî carna ezimandina mîr ji bir dîkir û ne diçû nik wî. Careke mîr ji nehata wî gelek enirî.

Xanî êrnî mîr bihist û çû bal Mîr ve ji bo efûkirina qusûra xwe. Kengî ket dîwanê de û Mîr ew dit, Mîr berê xwe jê ziv-

irand û pišta xwe dayê. Xanî kenî û bi dil xweşi pêş ve çû û ji mîr re got :

— Mirê min, li guhê min keti bu ko tu ji min enirî, lê ez dibinim tiştê weli tune. Rûyê Mir ji ernê sor bû û bi dengêkî hişk lê veğerand û got :

— Seyda . . ma tu ji çi dertêxi ez ji te ne enirî me û bihîstina te ne rast e. Ehmedê Xanî got :

— Mirê min te pišta xwe da min, ez dizanim ko tu pišta xwe ji dijminên xwe re nadî !! Mîr pê gelek dilxweş bû û çûn ser û rûyên hev .

Hevind û Kerevon

Du gundî, Hevind û Kerevon di rê de raştê hev hatin. Piştîyên her dukan ji giran bû. Hevind dîsa wek adetê xwe dest giliyê kir û got :

— Piştîyê min çiqas giran e; ez dibin de fetisime !

Gilî kirin ne adeta Kerevon bû, hema kenî û ji hevalê xwe re got :

— Ma tu ji ccêbî, xebateke kiçik ji bê gilî nakî. Hevind got :

— Ecêb tu î, piştîyê te qasê piştîyê min giran e û dîsa tu dikenî û tu ji min ne zexmtir î ; belkî ez ji te xurttir im. Kerevon got :

— Welê ye . lê min giyayek danîyênêv piştîyê xwe de, piştîyê min ji wî giyayî sivik bûye. Hevind çavê xwe bel kir lê nêrî û got ;

Ez ji te hîvî dikim navê wî giyayî ji min re bibêjê. Kerevon gelek dilxweş bû û got :

— Navê giyayê min sebr e.

Buhar

Buhar e. Hêdi, hêdi hewa germ dibe. Mêrg û solin bi sûsin û nêrgizân dikenin. Her der dibe têr giya û çimên. Berfa serên çiyân dihele û belekî dikevin zozanên jorin. Deşt û zozanên jêrin kepeneyên xwe ji nav milên xwe diavêjin û serên xwe radikin.

Singên wan bi her texlitên kulilk û giyan tèn xemilandin. Bayê ferasînê li wan dide, guliyên wan dihejîne û bûkikên wan dibişkivine.

Şehlûl û bilbil derdikevin ser serê guliyên daran, rûyalan û tehtan û di wan deran de dixwinin; awaz, awaz dibêjin û distirin û mizgîniya buharê didin. Refên qulingan xwe pêktînin û qesda zozanan dikin, legleg û hacîreşk ji germiyanê berên xwe didin honikahiyê û tèn, hêlinên xwe çêdikin û hêkan dikin. Xelk û şivan derdikevin banehiyan û berbuhariyan û pezên xwe li erdê bijûn diçêrinin.

Ceh û genim roj bi roj radibin û li xwe zeyde dikin. Di zevi û rezan de xelk dixebitin zeviyên xwe cot dikin, rezên xwe dikolin. Kurê min ê delal !

Tu dibinî çawe her kes dixebite . . tû jî xweş bixebite, xebat şîrîn e, jîna te bi xebatê şîrîn dibe.

DU EGÎD

Du egîd çû bûn şerê welêt û dîl keti bûn. Gava ew birin nav koma dijminan, serên xwe dan ber xwe.

Seh dekirin ko Kurdistan wînda bûye, eskerê kurdan şikestine, revîne û serekên wan hatine gertin. Her du egîd li ser van xeberên tehl digirîyan û yekî ji wan digot:

— Çiqas ez lêşihim, birîna min çiqas dişewite.

Ê din digot:

— Stran vemirî, govend sekiniye. Min jî divê ez bi te re bimirim, lê di mala min de jin û zaroyên min hene; bê min dê perişan bibin.

— Pîrek ji bo min çi ye? Zaro ji bo min çi ye? pêteke bilindtir di dilê min de rabûye. Pîrek û Zaro heke birçî ne, berde bila herin bigerin, welatê min, welatê min wînda bûye.

— Bra hêvîyek ya min ji te heye, heke ez mirim, laşê min bi xwe re bibe û min li erdê Kurdistanê veşêre.

Kolosê min dane ser sînga min, tîfînga min hîde destê min û xencera min bêxe ber piştê min. Ez dixwazim wisa rakevim û bibihîzim, wek nobetdarek di gorinê de, heta ko dengê topan û şehîna hespan bîn.

Dema reпреpa hespên egîdên kurdan di ser tirba min re biborin û dengê tîfing û topan bên, ez bi çekên xwe ve ji tirba xwe, xwe hilavêjim, jî bo standina welatê xwe!! ji bo standina welatê xwe!!

Havîn

Havîn e, dinya germ e. Giya hişk bûye, bûye pûş. Ruyê erdê zer û gewr e. Mêrg û solin gul û kulîlk jî xemlên xwe ketine.

Wextê berxwêrê ye, dextl û zad gihane. Darteam bi çêbûna fêki bireng bûne, di rezan de mêtewên tiri bi ûşiyên zer û sor teji ne, ji nav pelên heşin xuya dibin û mizgînîya çêbûna xwe didin. Çaxa durûn û paleyiyê ye. Pale dikevin zeviyan de bi das û qeynağan qirşî didurûn û dîkin melûk.

Jin jî bi mêtewên xwe re dixebitin, wan melûkan dîkin gidiş. Qirş tê kêşandin; di bêtêderê de tê gêrekirin, ka û danê wî bî milhêban didêrin ji hev vediqetinin û safî dîkin. Jin û zaro dikevin dehl û cinûnan de fêki berhev dîkin. Di rezan de selik û qifîk jî tiri teji ne.

Mûri jî xwe re qwitên xwe berhev dîkin û lêkdidin, têtîx malikên xwe de û hisabê paşroja xwe dîkin, jî lewre rojên teng û sar wan de têtîx da ko di wan rojan de giriftar ne bin. Zaro jî di dibistanê de dixebitin, seydayê wan jî wan dilxweş e. Sibe zaro mezin û mirovên zana bibin û bibin arîkarên mal û welatê xwe.

Nivîsandina Kaxezan

Gava dê û bavê min, bra û pismamê min li nik min rûniştine; ez dikarim xwestina xwe, ji wan re bi dev bibêjim, lê heke ez ji wan dûr im divê ez xwestina xwe ji wan re, bi kaxezekê bidim zanîn.

Nivîsandina kaxezekê tiştêki gelekî hêsanî ye.

Ezê biceribînim :

Dêrik, 4 Adar 1937

Ji bo yê kurê min ê şêrin û delal

Pêşi çavên te diramîsim. Heke tu pirsra min dikî, ez bikêf im û rahet im lê her ez di xema we de me Gelo îşê we çawa ye, hon rahet in ?

Çaxê reşbeleka min bigehe destê we, çilobûn û çawabûna xwe, ji min re binvîsin û qenc bidin zanîn. Êdi ez çavên te maç-dikim tevli brayên te û ez çavnêrê reşbeleka te me. tu ji min re sax.

Bevê te Haco

Emûda 4 Tebax 1937

Ji bona hevalê min ê şêrin û hêja

Paş selava, ez çilobûn û çawabûna te dipirsim û heke tu li min dipirsî, ez bikêf im, tenê ez bêriya te dikim.

Tu di zanî ko, îsal min diva bû, ez li Cezîrê genim bikirim, kiriyariya min jî diva bû, bi destê te be. Lê belê vî çaxî destê mit

teng e, min nikari bû ko ez perekî pir ji te re
bişînim.

Lêbelê vaya hezar zêr, min di poste de,
ji te re şiyand, ji bo ko tu genim pê bikirî.

Ez ji te hêvî dikim, heta ji te bê hinikî
bi erzani û genimê qenc bikire, heta ko em
li vêderî pê nexesirin. Ez çavnêriya himeta te
û bratiya te dikim.

Ez selavan li te dikim û çavê zarokên
piçûk radimisim û ezê keyfa heval û hogirân
dipirsim brayê min ê delal. Ez li hêviya reş-
beleka te me.

Hevalê te
Haco

Hesiçe 4 Tebax 1938

Hevalê min ê delal

Reşbeleka te giha min û te ez bi nivî-
sandina xwe gelekî dilxweş kirim. Sibe nika-
rim bêm cem te, ji lewre mêvanên brayê
min ê mezin hatine mala me.

Dusibe piştê nivro di nav beyna saet
çar û pêncan de, dê hêm ziyareta te.

Saxiya te daxwaza dilê min e. Ez tîm
çavên te.

Hevalê te
Gurgîn

Hevalê min ê delal

Iro giham Endiwerê û hema çûm nik
brayê te. Pesn li xwedê be, halê wî baş e û
min diktora ji dit, ew dibêje ko êdî tu tehluka

ne maye û paşê heftekê brayê te dikare ji nav nivîna xwe rabe.

Herwekî min ji te re gotî bû, her ro herim balê û paşê çend rojan ji te re disa li ser halê wî binivîsim.

Di rê de, min pismamê te Elo dit, gazinda ji te dike û dibêje ko du kahezên ko ji te re şandi bûn bê cuhab mane. Hêviya min ji te heye ko tu jê re zû binivîsi. Xweşiya dilê te dixwazim.

Neco

Şam 1 Tîşrina-Paşin 1937

Ya lawê min

Xwedê emrê te dirêj bike, xwedê dê û bavê te ji keda te mehrûm neke, yanî bi şev û ro tim tu di bira me de yî. Îsal heşt sal in em li welatê xeribiyê ne. Em tum dixwazin cuhab û xeber bidin hev, lê em ji hev dûr in, gazind nabe.

Xwedê bixwaze bi emrê dirêj mirov digehe miradê xwe. Berê mehekê dilê min hebû ez ji te re reşbelekê bişînim, lê herwekî tu dizanî nivîsandina min nîne, brayê te ê piçûk ji ne hazir bû.

Brayê te duhî ji mektebê hat, vê reşbelekê pê didim nivîsandin.

Ez nikarim bêm cem te, lakin dilê te hebe, tu dikarî bê. Me gelek bêriya te kiriye. Em dixwazin rojkê berî rojkê te bibînin. Ez û dêya te çavê te ê rasti radimisîn.

Brayê te tê destên te

Bavê te
Şero

Diyar-Bekr Deriyê-Nû 7 Tebax 1938'

Ê lawê min

Berî sê salan ez hatim Qamişlokê, li wê derê ez nesax ketim. Sê meha ez di nivînê de mam. Roja min tu diti li Qamişlokê, destê min vala yek û insan nesax bikeve aqilê wî hebki kê mî dibê, min guhneda te lawê min. Qusûra bavê xwe menêre. Roja, tu ji cem min çû û berê xwe da Mêrdînê, wê çaxê ez pir pûşman bûm, ji hev qetandin zehmet e. Divê tu tim ji min re binivîsî. Min bihîst tu zewicî, zewicandina te pîroz be, li ser xeyrê be.

Însan zewicî, divê di sa xatirê dê û bavê xwe zani be. Ji min û ji dêya te, taba wê ji min pirtir e bi te re, gerek tu xatirê dêya xwe zani be. Tu bavê heft lawan be inşallah.

Ez selavan li dêya te dikim, xaltiya te, i pîrika te, li xalê te, li apê te, heçî mirovê me dostê me, heçî pîrsa me dikin, ji ber min ve selavan li wan bike.

Ez çavê te radimisim, Xwedê bike ez kêmaniya we nebinim. Tu û pîreka xwe tevde kal û pîr bibin. Xwedê we muhtacê nemerda meke. Ez ji te razî me, Xwedê ji te razî be. Lingê te li kevirkî nekeve lawê min.

Bavê te

Temo

Tirba Spî — 16 Adar 1937

Pismamê delal

Meha borî, gava tu li cem me bû yî, te digot ko dilê te he ye herî Dêrikê. Sibe berê

nivro di saet heştan de, ez û brayê xwe Gurgîn û ciranê me Remo, emê tevde herin Dêrikê. Di otomobila me de cihek vala heye.

Hevalitiya te di vî çûyinê de, dilê me dê gelek dilxweş bike. Hêvidarê cuhaba te me.

Ferzende

Telegraf

Etman Axa Hesîçe

Sibe berî nivro saet dehan de tîm Hesîçeyê, keremke hêviya min de bimîne.

Resûl

Hijmartin û hesabkirin

Gava ez diçim sükê û tiştina dikirim li ser kaxezekî hesabê xwe dibînim ; herwekî :

Tişt	Bihayê wan bi quruşên sûrî
Goşt	4
Nan	2
Mast	1
	<hr/> 7

ji vî hesabî tê zanin ko min heft quruşên sûrî serf kiriye. an

Tişt	Bihayê wan bi pelên sûrî
<hr/> Bexek	2
Çar mirîşk	1
Golikek	4
Bizinek	3
Beraneke	4
	<hr/> 14

ji vi hisabi xuya dibe ko min çardeh
pelên sûri serf kiriye. An

ji min tê pirskirin, di gundê wê de çend
pezên spi hene. Ez dikarin bi sivikahi hisabê
wan bikim, herwekî :

<u>Xweyiyan pez</u>	<u>Hejmara pez</u>
Hevind	35
Temo	12
Tacîn	14
Feremêz	22
Hewran	11
Cengîr	44
Ferzende	26
	<hr/>
	164

ji hisabê min derdikeve ko di gundê
me de sed û şêst û çar pezên spi hene.

Ewr û du Gundî

Du gundi li ewrê ezmanan dinêrin.
Yekî got :

— Ewr ji me re teyrokê tine. Yêdi lê
vegerand û got :

— Ne welê ye.. ne teyrokê û ne ji berfê
tine . lê baraneke hûr û spehî tine. Yê ewil
got :

— Ez ji te re dibêjim; berf û teyrokê
tine, dê fêkî û heşinatîyên me xira bike, dê
jin û zaroyên me û pez û dewarên me bê qwit
û alif biminin, dê xela rabe û birçiti û ne-
saxî û mirin pîr bibin !

Yê di disa lê vegerand û got :

— No, ne welê ye.. tu xwe dixapîni; ewr baranê tîne, ev baran ko bibare dê xwe-şiti, firehi û dewlemendiyê bine, zadê erdê dê du caran bigehe, dê fêki û rezên me spehi çêbibin û zehf bibin. Bi welê ye.. ne welê ye.. belê welê ye. gundi rika xwe dirêj kirin û axaftin di nav wan de germ bû û dest çêra kirin û xwe ji lêdanê re pêk anîn.

Vê gavê, bayek rabû û ewr belav kir û dût êxist. Wê rojê de ne herf ket û ne teyrok. Wextên xwe bi axaftinên pûç û beytîşe winda mekin. Wext zêr û ziv e, giran biha ye herzan mekin. Wextê xwe bi zanîn û destxestan biborînin.

Şêr û Kêvroşk

Rojekê şêr bi hevalitiya kêvroşkekê qail bûbû, kevroşkê ji şêri re got :

— Ma rast e ko hon ji dengê dikan ditirsin û ji ber dengên wan direvin ? Şêr lê vegerand û got :

— Xeberê te ye, em ji dengê wan ditirsin, lê tu dizanî ko fil jî — ew heywanê hevqase stûr û qelew — ji him hima berazan direcife ? Kêvroşkê got :

— Ha ... niha min seh kir, em jî çire ji tajîyan ditirsin.

Dua û Xebat

Divê her kes di dinê de qas taqeta xwe bixebite dest û pêyên xwe bilivîne û paşê

arîkari û piyariya xwedê ji xwe re bixwaze û dua bike. Bi xebatê zexmî û hişyarî ji dil hiltavêjin û jina mirov bi wê her şa û bi reng dibe.

Kengî tu di şabûnê û firehiyê de yî her dua û şikir bike û kengî tu di tengiyê de yî canê xwe bişidîne, xwe sist neke û zorê bide xebatê.

Xwedê her arîkarê xulamên xwe ye ko ji rêya rast û rastiyê dernakevin, bextên xwe naşkinin, di roja mêranîyê de namûsê dikin, xeyretê dikêşin û hej millet û welatê xwe dikin.

Yê dibeze digehe, yê dikeve radibe, av ji tehtê dilop, dilop dineqite; paşê digehev, dibe goleke ziv. Destê mêran ji ezmanan stêran tine.

Çend Methelokên Kurdî

Dilê tirsok singa gewr nabîne.

Şêr bi lepê xwe, şêx Hadî naye hawara te.

Dinya gulek e, bihn bike û bide hevalê xwe.

Gundê bê rez û konê bê pez û mêrê dibeje ez û ez, hemî ne tutişt in.

Nivîsandin
Herind û Kerevon
hevalên hev in.
Kurdistan welatê me
ye. Dinya îro germ e.
Şer ko şer e, çi jin e
çi mêr e. Heta miri-
nê çav li kirinê.
Ava gundê me gelek
sar û şîrîn e. Pisma-
mê min ji min mexin-
tir e. Ez kurd im.

Kitêbxana Hawarê

Hejmar

- 1 Rêzana Elfabêya Kurdî
C. A. Bedir-Xan
- 2 Rupelinen Elfabê » »
- 3 Dilê Kurên Min
Dr. K.A. Bedir-Xan
- 4 Bîyişa Pêxember. Bi Kurdîya
dumilî, bi dibaca C. A. Bebir-Xan
- 5 Nivêjên Êzedîyan Bi dibaca
C. A. Bedir-Xan
- 6 Mektûb ji Mistefa Kemal paşê re
C. A. Bedir-Xan
- 7 Mesela Kurdistanê Bazil Nikitîn
- 8 Ji mesela Kurdistanê
C. A. Bedir-Xan
- 9 Elfabêya Kurdî Dr.K.A. Bedir-Xan